

C-349/24. sz. [Nuratau]ⁱ ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2024. május 13.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Krajský soud v Brně (Cseh Köztársaság)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2024. május 9.

Felperes:

A. B.

Alperes:

Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky

Az alapeljárás tárgya

Az alapeljárás tárgya az A. B. üzbég állampolgár által benyújtott kereset, amely a Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky (belügyminisztérium, menekültügyi és migrációs politikai szolgálat, Cseh Köztársaság, a továbbiakban: alperes) A. B. nemzetközi védelem iránti kérelmét elutasító, 2023. november 9-i határozatának megsemmisítésére irányul.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A kérdést előterjesztő bíróság a 2011/95/EU irányelv¹ 3. cikkének értelmezését kéri a Bíróságtól.

ⁱ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

¹ A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i európai parlamenti és

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

„Úgy kell-e értelmezni a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (átdolgozás) 3. cikkét, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező számára a kiegészítő védelem biztosítását abban az esetben is lehetővé tevő tagállami szabályozás, amelyben az említett irányelv 15. cikkében nem szabályozott és abban megnyilvánuló súlyos sérelem tényleges veszélye áll fenn, hogy a tagállamból való távozás kötelezettségének a nemzetközi védelmet kérelmezővel szembeni előírása ellentétes lenne az adott tagállam nemzetközi kötelezettségeivel, feltéve, hogy egyúttal a tagállam nemzetközi kötelezettségeinek e megsértése a nemzetközi védelmet kérelmező származási országában fennálló helyzetet érinti, az előbbi rendelkezés értelmében annak meghatározására irányuló kedvezőbb szabálynak minősül, hogy ki minősül kiegészítő védelemre jogosult személynek?”

A hivatkozott uniós jogi és nemzetközi jogi rendelkezések

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 7. cikke.

A 2011/95 irányelv (2), (10), (12), (13), (14), (15) és (34) preambulumbekzdése, valamint 2. cikkének f) pontja, 3., 15. és 18. cikke.

Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (kihirdette: 1993. évi XXXI. tv., a továbbiakban: EJEE) 8. cikke.

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

A zákon č. 325/1999 Sb., o azylu (a menekültügyről szóló 325/1999. sz. törvény, a továbbiakban: menekültügyről szóló törvény) 91. §-a (1) bekezdése b) pontjának 2000. január 1-jétől 2006. augusztus 31-ig hatályos változata szerint a tartózkodás megszüntetésére vonatkozó kötelezettség nem alkalmazandó, ha az ellentétes lenne a Cseh Köztársaság nemzetközi kötelezettségeivel.

A menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (1) bekezdésének 2006. szeptember 1-jétől 2023. június 30-ig hatályos változata értelmében kiegészítő védelmet kell nyújtani azon külföldi állampolgár számára, aki nem ismerhető el menekültként, ha a nemzetközi védelem megadására irányuló eljárás során megállapították, hogy esetében fennáll az attól való megalapozott félelem, hogy a külföldi az állampolgársága szerinti államba való visszatérése esetén súlyos sérelem tényleges veszélyének lenne kitéve, és e veszély miatt nem tudja vagy nem kívánja igénybe

tanácsi irányelv (HL 2011. L 337., 9. o.; helyesbítések: HL 2017. L 167., 58. o.; HL 2019. L 19., 20. o.) (a továbbiakban: 2011/95 irányelv).

venni annak az államnak a védelmét, amelynek állampolgára. A menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdésének e változata szerint e törvény értelmében súlyos sérelemnek minősül: a) a halálbüntetés kiszabása vagy végrehajtása, b) kínzás vagy embertelen, illetve megalázó bánásmód vagy büntetés alkalmazása a nemzetközi védelmet kérelmezővel szemben, c) nemzetközi vagy belső fegyveres konfliktushelyzetben felmerülő megkülönböztetés nélküli erőszak következtében polgári személy életének vagy testi épségének súlyos fenyegetettsége, vagy d) olyan helyzet, amelyben a külföldi állampolgár távozásának előírása ellentétes lenne a Cseh Köztársaság nemzetközi kötelezettségeivel.

Az e törvénybe a 14a. §-t beiktató törvény tervezetének indokolása kimondja: e rendelkezés a menekültügyről szóló törvény 91. §-ában meghatározott, a távozást érintő akadályok intézményének helyébe lép. E tekintetben a 2004/83 irányelv² kereteit túllépve a súlyos sérelem fogalm meghatározását kiegészítették azzal, hogy ilyen sérelemnek minősül az a helyzet is, amikor a külföldi távozása nem lenne lehetséges a Cseh Köztársaságot kötelező nemzetközi megállapodásokból eredő kötelezettségek fényében (például a magánélet és a családi élet tiszteletben tartása tekintetében az EJEE 8. cikke alapján).

2023. július 1-jén a 14a. § (2) bekezdésének d) pontja hatályát veszítette.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 2019 áprilisában A. B. nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be, amelyből az alábbiak derülnek ki: A. B. 2006 júliusában érkezett a Cseh Köztársaságba, és ott gazdasági tevékenység folytatása céljából kiadott tartózkodási engedély alapján tartózkodott. 2018 augusztusában A. B. tartózkodási engedélye meghosszabbítása iránti kérelmet nyújtott be, amelyet elutasítottak. 2011-ben vagy 2012-ben állítólag ellopták A. B. úti okmányait és tartózkodásra jogosító dokumentumait. A. B. utoljára 2008-ban járt Üzbegisztánban, ahol szabadságát töltötte. Üzbegisztánban él testvére, akivel azonban már nincs kapcsolata. A üzbég rendőrség megölte A. B. fiát, és 2018 decemberében a Cseh Köztársaságban elhunyt a felesége. A. B. orvosi igazolást is rendelkezésre bocsátott, amelyből kiderül, hogy pszichés problémákkal küzd. Ami a visszatéréstől való félelmét illeti, A. B. jelezte, hogy attól fél, hogy a rendőrség őrizetbe veszi a repülőtéren, mert nem vették nyilvántartásba a nagykövetségen, amiért pénz- vagy börtönbüntetést szabhatnak ki vele szemben.
- 2 A 2020 februárjában hozott határozatával az alperes megtagadta A. B. számára a nemzetközi védelem megadását (az alperes első határozata). 2021. június 17-i ítéletével a Krajský soud v Praze (prágai regionális bíróság, Cseh Köztársaság)

² A korábban alkalmazandó, a harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről [helyesen: feltételeire] és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2004. április 29-i 2004/83/EK tanácsi irányelv (HL 2004. L 304., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 96. o.) (a továbbiakban: 2004/83 irányelv).

hatályon kívül helyezte ezt a határozatot, mivel nem végezték el a menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdésének d) pontjával kapcsolatos vizsgálatot. A bíróság különösen azt kifogásolta, hogy az alperes nem vette figyelembe az A. B. családi és magánéletével kapcsolatos ténybeli körülményeket, valamint az ebből eredően A. B. és a Cseh Köztársaság között fennálló kapcsolatot, egészségi állapotát és fia meggyilkolását.

- 3 A 2022. október 20-i határozatával az alperes ismét megtagadta A. B. számára a nemzetközi védelem megadását (az alperes második határozata). Az alperes különösen arra mutatott rá, hogy A. B. esetében nem teljesül a kiegészítő védelem megadásának a menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdésének d) pontja szerinti feltétele, mivel a megállapított tények nem bizonyítják, hogy a Cseh Köztársaságban szoros szociális vagy magánéleti kapcsolatokat alakított volna ki.
- 4 2023. május 17-i ítéletével a Krajský soud v Brně (brnói regionális bíróság, Cseh Köztársaság) megsemmisítette az alperes második határozatát, mivel az továbbra sem végezte el a menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdésének d) pontjával kapcsolatos vizsgálatot. E bíróság azt kifogásolta, hogy az alperes főként A. B.-re nézve kedvezőtlen ténybeli körülményeket vett figyelembe (vagyis azt, hogy nem rendelkezett lakással, nem rendezte jogellenes tartózkodását, és élete nagy részét Üzbegisztánban töltötte), annak ellenére, hogy A. B. számos olyan ténybeli körülményre hivatkozott, amelyek miatt úgy vélte, hogy a távozásának előírása a magánéletébe való aránytalan beavatkozást jelentene. Ezzel kapcsolatban A. B. különösen a Cseh Köztársaságban való tartózkodásának időtartamára, korára, egészségügyi problémáira, az üzbegisztáni szociális és családi kapcsolatok hiányára, valamint arra hivatkozott, hogy tud csehül. A Krajský soud v Brně (brnói regionális bíróság) továbbá megállapította, hogy az alperesnek A. B. Cseh Köztársaságban való tartózkodásának teljes időtartamát figyelembe kellett volna vennie, nem csak a határozatot közvetlenül megelőző időszakot. Korábban ugyanis A. B.-nak lakása és munkahelye is volt, a Cseh Köztársaságban töltött idő nagyobb részében pedig érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkezett. A Krajský soud v Brně (brnói regionális bíróság) hozzátette, hogy A. B. Csehországhoz fűződő szociális kapcsolatai szorosságának megfelelő megítélése érdekében az alperesnek sokkal több információt kellett volna beszereznie tőle a magánéletéről, és meg kellett volna ismernie a bevándorlása tekintetében az előéletét.
- 5 2023. november 9-i határozatával, amely a kérdést előterjesztő bíróság előtti jelen eljárás tárgyát képezi, az alperes ismételt megtagadta A. B.-vel szemben a nemzetközi védelem megadását (az alperes harmadik határozata). Az alperes ugyanis – különösen egy olyan beszélgetés alapján, amelynek során A. B. részletesen beszélt magánéletéről – azt feltételezte, hogy a Cseh Köztársaságban nem rendelkezik szoros szociális vagy magánéleti kapcsolatokkal. E következtetést A. B. felesége földi maradványaival kapcsolatban tett kijelentése is alátámasztja, amelyek a korábbi eljárásokban eljáró regionális bíróságok szerint megalapozták a Cseh Köztársasággal fennálló lehetséges személyes kapcsolatot. A. B. nem tudja, hogy hol található a felesége földi maradványait tartalmazó urna,

és azt az érvényes iratok 2019-ben történt beszerzését követően sem vette át. Végül az alperes megállapította, hogy A. B. egészségi állapota sem alapozza meg a menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdésének d) pontja szerinti kiegészítő védelem részére történő megadását.

- 6 Az alperes harmadik határozatával szemben indított keresetével A. B. azt róta fel az alperesnek, hogy elmulasztotta a magán- és családi életének, valamint a nemzetközi védelem megadását alátámasztó tények átfogó értékelését, különösen a magánéletébe való beavatkozást tekintve. Az alperes a vizsgálatához a határozat meghozatalát megelőző időszakot vette alapul, és nem vette figyelembe A. B. korábbi több éves tartózkodását, amely idő alatt munkával és lakással rendelkezett, és sikeresen beilleszkedett a cseh társadalomba. Az alperes többek között azt sem nem vette figyelembe, hogy A. B. beteg, és már betöltötte a nyugdíjkorhatárt.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 7 A kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy az uniós joggal ellentétes-e, ha valamely tagállam a nemzeti jog alapján oly módon szabályozza a kiegészítő védelmet, hogy annak megadása a súlyos sérelem 2011/95 irányelv 15. cikkének a)–c) pontjában foglalt típusainak felsorolásán túl más jellegű súlyos sérelemtől függ, amely abban nyilvánul meg, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező távozásának előírása ellentétes az adott tagállam nemzetközi kötelezettségeivel, feltéve, hogy ez az ellentét az ilyen személy származási országában fennálló helyzetet érinti. A kérdést előterjesztő bíróság konkrétan arra keresi a választ, hogy az ilyen szabályozás a 2011/95 irányelv 3. cikke értelmében kedvezőbb szabálynak minősíthető-e.
- 8 A kérdést előterjesztő bíróság elsősorban a Bíróságnak a 2011/95 irányelv 3. cikkének értelmezésével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatára hivatkozott.
- 9 A kérdést előterjesztő bíróság emlékeztetett arra, hogy nem tartozik a 2011/95 irányelv hatálya alá az a személy, aki számára nem a nemzetközi védelem szükségessége miatt, hanem kivételes vagy humanitárius okból hozott diszkrecionális döntés alapján engedélyezték a tagállamok területén való tartózkodást.³ A kérdést előterjesztő bíróság ezt követően a B. és D. ítéletre hivatkozott, amelyből az következik, hogy a 2004/83 irányelvben foglalt kizárási kikötés alapján a menekültként való elismerésből kizárt valamely személy menedékjogát elismerő nemzeti szabályozás összeegyeztethetetlen ezen irányelvvel. A tagállamok azonban nemzeti joguk alapján menedékjogot biztosíthatnak az ilyen személynek, ha ez a más jellegű védelem nem jár a 2004/83 irányelv szerinti menekült jogállással való összetévesztés veszélyével.

³ Lásd: a 2011/95 irányelv (15) preambulumbekzdését, valamint a Bíróság 2010. november 9-i B. és D. ítéletét (C-57/09 és C-101/09, a továbbiakban: B. és D. ítélet) és 2014. december 18-i M'Bodj ítéletét (C-542/13, a továbbiakban: M'Bodj ítélet), amelyek a 2004/83 irányelvre vonatkoznak.

- 10 A M'Bodj ítéletben a Bíróság megállapította, hogy ellentétes a 2004/83 irányelv általános rendszerével és célkitűzéseivel az, ha az irányelvben meghatározott jogállásokat a nemzetközi védelem logikájával egyáltalán össze nem függő helyzetben lévő, harmadik országbeli állampolgároknak biztosítják. Ezért nem tekinthető ezen irányelv 3. cikke értelmében vett kedvezőbb szabálynak az a nemzeti szabályozás, amely a kiegészítő védelem keretében valamely tagállam területén való tartózkodásra jogosít fel olyan súlyosan beteg személyt, aki a származási országban nem részesült volna megfelelő orvosi ellátásban.⁴
- 11 A 2018. október 4-i Ahmedbekova ítéletben (C-652/16, a továbbiakban: Ahmedbekova ítélet) a Bíróság a 2011/95 irányelv 23. cikkére hivatkozva arra a következtetésre jutott, hogy ezen irányelv 3. cikke lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy abban az esetben, ha az ezen irányelvvel bevezetett szabályozás alapján valamely családtag számára elismerik a nemzetközi védelmet, előírják e védelem elismerésének e család más tagjaira való kiterjesztését is, amennyiben e személyekre nem vonatkoznak kizáró okok, és a helyzetük a család egysége fenntartásának szükségessége folytán összefügg a nemzetközi védelem logikájával.⁵
- 12 A kérdést előterjesztő bíróság továbbá rámutat arra, hogy a fent hivatkozott ítélezési gyakorlatból eredő elveket foglalja össze a Menekültügyi Bírák Nemzetközi Szövetsége (IARMJ) európai szekciójának irányításával készült és az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA) által közzétett, a nemzetközi védelemre való jogosultságról szóló bírói tanulmány, amely különösen az alábbi következtetéseket tartalmazza.
- 13 A nemzeti jogszabályok a 2011/95 irányelv hatálya alá nem tartozó személyek számára is biztosíthatnak menedékjogot, azonban különbséget kell tenni a nemzeti védelem és az ezen irányelv szerinti nemzetközi védelem között. E nemzetközi védelem megköveteli, hogy az üldöztetés vagy súlyos sérelem forrása azonosítható legyen. Ezenfelül valószínűleg nem tartozik a 2011/95 irányelv hatálya alá azon személy helyzete, aki a származási országában olyan traumatikus eseményt élt meg, amely nem kapcsolódik az üldöztetéstől való jelenlegi félelemhez vagy a súlyos sérelem tényleges jelenlegi veszélyéhez. Ebben az esetben e személy a kivételes vagy humanitárius okból hozott diszkrecionális döntés alapján részesül védelemben. Ezzel szemben a 2011/95 irányelv 3. cikkének hatálya alá tartozik azon személy családtagjainak megadott menekült jogállás vagy kiegészítő védelmi jogállás, akinek ezt a jogállását ezen irányelv alapján ismerték el. Ennek során a Bíróság még nem határozott véglegesen arról, hogy a kedvezőbb szabályok mikor tartoznak az említett irányelv hatálya alá,

⁴ A Bíróság a 2014. december 18-i Abdida ítéletben (C-562/13, a továbbiakban: Abdida ítélet) is ugyanerre a következtetésre jutott.

⁵ Ezt a következtetést a Bíróság 2021. november 9-i Bundesrepublik Deutschland (A család egységének fenntartása) ítéletében (C-91/20, a továbbiakban: Bundesrepublik Deutschland ítélet) megerősítette.

különösen, ha annak meghatározására irányuló kedvezőbb szabályokról van szó, hogy ki minősül menekültnek, illetve kiegészítő védelemre jogosult személynek.

- 14 Végül a kérdést előterjesztő bíróság J. Richard de la Tour főtanácsnok Bundesrepublik Deutschland (A család egységének fenntartása) ügyre vonatkozó 2021. május 12-i indítványára (C-91/20) hivatkozott, amely szerint a tagállam nem élhet mérlegelési mozgásterével „e közös fogalmak és feltételek eltérő módon történő meghatározására, valamint olyan szabályozás elfogadására, amely alapján a menekült vagy a kiegészítő védelmi jogállás a 2011/95 irányelvben kifejezetten említettektől eltérő indokok alapján [...] is megadható”.
- 15 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak a menekültügyről szóló törvény fent hivatkozott 14a. §-a (2) bekezdésének d) pontjával kapcsolatban, amely a súlyos sérelem 2011/95 irányelv 15. cikkének a)–c) pontja szerinti típusainak felsorolásán túl a súlyos sérelem további típusát fogadja el, amely abban nyilvánul meg, hogy a külföldi távozásának előírása ellentétes a Cseh Köztársaság nemzetközi kötelezettségeivel.
- 16 E nemzeti rendelkezés értelme és célja⁶ az volt, hogy a távozás előírásának a menekültügyről szóló törvény fent hivatkozott 91. §-a (1) bekezdésének b) pontjában foglalt konkrét akadályát felváltsa, és megakadályozza az EJEE 8. cikkének megsértését azon külföldiek esetében, akik semmilyen formában nem részesültek menedékjogban. A cseh jogalkotó a 14a. § (2) bekezdésének d) pontjának alkalmazásával úgy döntött, hogy teljesíti az EJEE hivatkozott cikkéből eredő pozitív kötelezettségeit.
- 17 Korábban a nemzeti ítélkezési gyakorlat a hivatkozott 14a. § (2) bekezdésének d) pontját következetesen értelmezte; a kiegészítő védelem már pusztán az alapján megadható, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező távozásának előírása ellentétes a cseh nemzetközi kötelezettségekkel. Olyan esetről lehet szó, amelyben a kérelmező olyan családi vagy személyes kapcsolatokat alakított ki a Cseh Köztársaságban, hogy a pusztán távozás szükségessége aránytalan beavatkozást jelentene a családi vagy magánéletébe.
- 18 A M'Bodj ítélet nyomán a nemzeti ítélkezési gyakorlat arra a következtetésre jutott, hogy a menekültügyi törvény 14a. §-a (2) bekezdésének d) pontját az uniós joggal ellentétesen vezették be a cseh jogba. Ugyanakkor olyan ellentmondásról van szó, amely kizárólag a nemzetközi védelmet kérelmező javát szolgálta. A 2011/95 irányelv nem rendelkezhetett az egyén terhére megvalósuló közvetlen hatállyal, így tehát ezt az ellentmondást a közigazgatási hatóságok és a közigazgatási bíróságok sem vehették figyelembe.

⁶ Lásd az e kérelem „A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések” című részében található hivatkozást azon törvény tervezetének az indoklására, amellyel a menekültügyről szóló törvény a 14a. §-sal egészült ki.

- 19 2024. február 15-én azonban a rozšířený senát Nejvyššího správního soudu (a legfelsőbb közigazgatási bíróság kibővített tanácsa, Cseh Köztársaság, a továbbiakban: kibővített tanács) határozatot hozott, amelyben módosította a 14a. § (2) bekezdése d) pontjának eddigi értelmezését, és e rendelkezést a 2011/95 irányelv közvetett hatályának segítségével a nemzetközi védelmet kérelmezők szempontjából kedvezőtlenül értelmezte. A kibővített tanács megállapította, hogy a kiegészítő védelem e formája olyan külföldi részére biztosítható, aki a Cseh Köztársaság nemzetközi kötelezettségeivel ellentétes helyzetben inkább a származási országában, nem pedig a fogadó tagállamban lenne kitéve a súlyos sérelem elszenvedése veszélyének.
- 20 A kibővített tanács abból indult ki,⁷ hogy a kifejezetten valamely irányelv átültetése érdekében elfogadott nemzeti jogi rendelkezést a szóban forgó irányelv szövegére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek során a tagállam jogosult arra, hogy ezt az értelmezést egyének vonatkozásában is alkalmazza.⁸ A Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján⁹ a kibővített tanács megállapította, hogy a 2011/95 irányelv 3. cikkével ellentétes, ha valamely tagállam olyan szabályozást vezet be vagy tart fenn, amely a kiegészítő védelmet a nemzetközi védelem logikájával egyáltalán össze nem függő helyzetben lévő külföldi állampolgároknak biztosítja.¹⁰ Ugyanakkor a menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdése d) pontjának korábban elfogadott értelmezése, amely szerint a kiegészítő védelem biztosítható akkor, ha a nemzetközi védelmet kérelmező távozásának pusztá előírása ellentétes a Cseh Köztársaság nemzetközi kötelezettségeivel, nem tartja tiszteletben e védelem logikáját, mivel nem veszi figyelembe azt a körülményt, hogy a kiegészítő védelem célja jellegénél fogva az, hogy a kérelmezőt megvédje a származási országában őt fenyegető súlyos sérelemtől. A kibővített tanács szerint ezen értelmezés ezért nyilvánvalóan ellentétes a 2011/95 irányelv 3. cikkével és a Bíróság ítélkezési gyakorlatával.
- 21 Ezzel szemben a kibővített tanács szerint az uniós joggal összeegyeztethető, ha a kiegészítő védelem csak arra a sérelemre vonatkozik, amelynek a fogadó tagállamból való távozás előírása miatt a nemzetközi védelmet kérelmező a származási országában ki van téve, más szóval, ha a Cseh Köztársaság nemzetközi kötelezettségeivel való ellentét a származási országot és nem a fogadó tagállamot érinti. Ilyen helyzet állhat elő például akkor, ha a külföldit a származási országában gyermekmunka, kényszerházasság, az elkövetésének időpontjában

⁷ E tekintetben a kibővített tanács a Bíróság 1984. április 10-i Von Colson ítéletére ([14/83], 26. pont); 1990. november 13-i Marleasing ítéletére (C-106/89, 8. pont); 1994. július 14-i Faccini Dori ítéletére (C-91/92, 26. pont); vagy 2004. október 5-i Pfeiffer és társai ítéletére (C-397/01, 113–116. pont) hivatkozott.

⁸ Lásd: a Bíróság 1987. október 8-i Kolpinghuis Nijmegen ítélete (80/86, 12–14. pont); 2007. július 5-i Kofoed ítélete (C-321/05, 45. pont).

⁹ Nevezetesen az M'Bodj ítélet, a Bundesrepublik Deutschland ítélet és az Ahmedbekova ítélet.

¹⁰ A kibővített tanács a kérdést *éclairé*-nak tekintette, és ezért nem terjesztett kérdést előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé.

bűncselekménynek nem minősülő cselekményért való elítélés vagy az orvosi ellátás annak ellenére történő megtagadásának veszélye fenyegetné, hogy súlyos egészségkárosodás kockázata állt fenn. Ilyen esetekben ugyanis a nemzetközi védelmet kérelmező a menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdésének a)–c) pontja alapján (amely megfelel a 2011/95 irányelv 15. cikke a)–c) pontjának) nem részesülhetne kiegészítő védelemben.

- 22 Végül a kibővített tanács hangsúlyozta, hogy ajánlatos lenne, ha a cseh jogalkotó azokra az esetekre is nagyobb figyelmet fordítana, amelyek nem tartoznak a menedékjog vagy a kiegészítő védelem hatálya alá. Ezt azonban nem teheti meg úgy, hogy a kiegészítő védelmet annak logikájával ellentétes módon terjeszti ki. Ez a védelem ugyanis az uniós jogból ered, amely átültetése során jelentősen korlátozza a nemzeti jogalkotót. A távozás előírása ellen e tekintetben a távozás előírásával kapcsolatos eljárás vagy a kiutasítási eljárás során nyújtanak védelmet.
- 23 A kérdést előterjesztő bíróságnak azonban kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal a menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdése d) pontjának a kibővített tanács általi értelmezése.
- 24 A fentiekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság először is megjegyzi, hogy a kibővített tanács a Bundesrepublik Deutschland ítéletre és Ahmedbekova ítéletre hivatkozott annak példaként, hogy nem hiányzik a nemzetközi védelem logikájával való összefüggés, ha a nemzeti jog szintjén automatikusan elismerik azon személy családtagjainak menekült jogállását, akinek e jogállását elismerték. Noha a Bíróság e két ítéletében valóban megengedte, hogy a 2011/95 irányelv 3. cikke alapján családi okokból nemzetközi védelmet lehessen biztosítani, a kérdést előterjesztő bíróság szerint azért tette ezt, mert lényegében hasonló jogállásnak a nemzetközi védelemben részesülő személy családtagjai részére történő megadására vonatkozó kötelezettséget a 23. cikkében maga az irányelv írta elő a tagállamok számára. Az EJEE 8. cikkének¹¹ extraterritoriális hatása tekintetében azonban, amely a kibővített tanács szerint a hivatkozott 14a. § (2) bekezdése d) pontjának értelmezése és alkalmazása során az egyetlen lehetséges hatás, a 2011/95 irányelv semmi ilyesmit nem ír elő.
- 25 A kérdést előterjesztő bíróság a M’Bodj ítéletből és az Abdid ítéletből azt a következtetést vonta le, hogy a Bíróság a nemzetközi védelem logikája tekintetében kizárta azt a helyzetet, amelyben a nemzetközi védelmet kérelmezőt a származási országában éri sérelem.¹² A kérdést előterjesztő bíróság szerint ezen ítéletekből vagy a Bundesrepublik Deutschland ítéletből és az Ahmedbekova ítéletből nem tűnik ki, hogy a menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdése d) pontja hatályának kizárólag az EJEE 8. cikke (vagy adott esetben az EJEE más rendelkezései) megsértésének extraterritoriális eseteire való korlátozása összeegyeztethető a 2011/95 irányelvvel. A kérdést előterjesztő

¹¹ Vagy az EJEE bármely más rendelkezése, kivéve a 2. és 3. cikket.

¹² A sérelem ezekben az esetekben a származási országban a megfelelő orvosi ellátás hiánya lenne.

bíróság tehát azt kérdezi, hogy a M’Bodj ítélet és az Abdid ítélet fényében az így értelmezett nemzeti rendelkezés a jogvédelmet az EJEE-vel összhangban biztosító olyan nemzeti szabályozásnak minősülhet-e, amely nem tartozik ezen irányelv hatálya alá.

- 26 A kérdést előterjesztő bíróság továbbá megállapítja, hogy álláspontja szerint a menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdésének d) pontja nem felel meg a 2011/95 irányelvnek. E rendelkezésben nem kívánatos módon összemosták a korábban a távozás előírásának akadályaként értelmezett szabályt az uniós jogból eredő kiegészítő védelemmel. Bár lehet azzal érvelni, hogy e rendelkezés ténylegesen soha nem szabályozta az uniós jog értelmében vett kiegészítő védelmet, és hogy anyagi jogi szempontból a távozás előírása akadályának felváltásáról van szó, az e rendelkezés alapján kiegészítő védelemben részesülő személyek személyazonosító okmányaiban nem szerepelnek arra vonatkozó adatok, hogy az uniós jog értelmében vett kiegészítő védelemtől eltérő intézményről van szó, és ezért más tagállamokban is megilleti őket az e jogállásból eredő valamennyi jog.¹³
- 27 Azokra az esetekre tekintettel, amelyekben a kibővített tanács szerint a menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdése d) pontjának általa elfogadott értelmezése alkalmazható lenne, a kérdést előterjesztő bíróság megjegyezte, hogy számos ilyen esetben a kiegészítő védelmet kérelmező jogosult lenne a 2011/95 irányelv 15. cikkének b) pontja szerinti menekült vagy kiegészítő védelmi jogállásra. Ezért a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak arra vonatkozóan, hogy a súlyos sérelemnek az irányelv keretein túlmutató módon szabályozott és a (2. és 3. cikk kivételével) az EJEE valamely cikkének extraterritoriális hatására alapított esetei összeegyeztethetők ezzel az irányelvvel.
- 28 A kérdést előterjesztő bíróság szerint megfelelőbb lenne a 2011/95 irányelv úgynevezett fordított vertikális közvetlen hatályát elfogadó megközelítés. Ezen irányelv 3. cikkéből kitűnik, hogy a kedvezőbb nemzeti szabályoknak összhangban kell lenniük ezzel az irányelvvel. A menekültügyi törvény 14a. §-a (2) bekezdésének d) pontja olyan esetekben is biztosítja a külföldiek számára a kiegészítő védelmet, amelyekben ezen irányelv 15. cikke ezt nem írja elő. Ezért közvetlenül a 3. cikkből eredő szabály alkalmazandó, amely szerint a tagállamok nem vezethetnek be kedvezőbb szabályokat annak meghatározására, hogy ki minősül kiegészítő védelemre jogosult személynek, ha e vonatkozó szabályok nem egyeztethetők össze ezen irányelvvel. Ugyanakkor a cseh jogalkotó megsértette ezt a szabályt.
- 29 Noha a jelen ügyben teljesülnek e rendelkezés közvetlen hatályának feltételei (azaz egyértelműség, feltétlen jelleg és az átültetésre rendelkezésre álló idő

¹³ E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság a B. és D. ítéletre hivatkozott, amelyben a Bíróság a nemzeti alkotmányjog alapján engedélyezte a menedékjog biztosítását, azonban a nemzeti jog ezen intézménye terminológiát és funkciót illetően eltért az uniós jog intézményeitől.

letelte), itt az egyén ellen irányuló közvetlen hatályról van szó, amely a Bíróság ítélkezési gyakorlata¹⁴ alapján elfogadhatatlan.

- 30 Amennyiben tehát a menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdésének d) pontja összeegyeztethetetlen az uniós joggal, a kérdést előterjesztő bíróság szerint releváns lenne a korábbi ítélkezési gyakorlatban elfogadott megoldás,¹⁵ miszerint ez az összeegyeztethetlenség nem lehet hátrányos a nemzetközi védelmet kérelmezők számára.
- 31 A fentiekben ismertetett okokból a kérdést előterjesztő bíróság tehát úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjeszt a Bíróság elé. Ha a Bíróság megállapítja, hogy a menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdésének d) pontja ellentétes az uniós joggal, a kérdést előterjesztő bíróság a 2011/95 irányelv úgynevezett fordított vertikális közvetlen hatálya alapján továbbra is teljes egészében alkalmazhatná ezt a rendelkezést. Következésképpen továbbra is érvényes maradna a Krajský soud v Praze (prágai regionális bíróság) és a Krajský soud v Brně (brnói regionális bíróság) jogi álláspontja, valamint az alperes korábbi határozatai ellen irányuló kifogásaik, amely e bíróságok szerint nem értékelte megfelelően, hogy összeegyeztethető-e a Cseh Köztársaság nemzetközi kötelezettségeivel A. B. magánéletébe e fogadó tagállamban való beavatkozás. A kérdést előterjesztő bíróság ezután érdemben vizsgálná, hogy az alperes e jogi álláspontoknak megfelelően járt-e el. Ha a Bíróság ezzel ellentétes következtetésre jutna, az közvetlenül érintené A. B. kifogásainak megalapozottságát, amelyek éppen a menekültügyről szóló törvény 14a. §-a (2) bekezdésének d) pontján alapulnak.

¹⁴ Lásd: 2007. július 5-i Kofoed ítélet (C-321/05, 42. pont); 1987. október 8-i Kolpinghuis Nijmegen ítélet (80/86, 9. és 13. pont); 1987. június 11-i Pretore di Salò kontra X ítélet (14/86, 19–20. pont); 1996. szeptember 26-i Arcaro ítélet (C-168/95, 36–37. pont); 2005. május 3-i Berlusconi és társai ítélet (C-387/02, C-391/02 és C-403/02, 73–74. pont); 2014. február 27-i OSA ítélet (C-351/12, 47. pont).

¹⁵ Lásd a jelen kérelem 18. pontját.